

«Šīs atmiņas ir mana bagātība, ko es vēlos nodot mantojumā jaunajai paaudzei, lai rosinātu arī mūsdienu bērnus radoši un aktīvi aizvadīt brīvo laiku. Jo katrs jauns atklājums un piedzīvojums ir brīnums, kas vairo izzīņas prieku,» saka Liene Lasmane, grāmatas Pagalma mantojums. 32 jautras spēles un rotaļas autore.

Šīs nedēļas nogalē, no 1. līdz 3. martam, Ķīpsalā notiks Latvijas grāmatu izstāde 2019, kurā lietderīgi pavadīt laiku īpaši aicinātas ģimenes ar bērniem. Mazie lasītāji varēs ne tikai apskatīt jaunākās grāmatas, iepazīt to autorus un satikt dažādus pasaku tēlus, bet arī radoši, izzinoši un aizraujoši darboties. Arī Liene Lasmane būs sarūpējusi savus pārsteigumus, protams, iedvesmojoties pati no savas nesen iznākušās grāmatas. Apgādā Zvaigzne ABC izdotajā grāmatā Pagalma mantojums. 32 jautras spēles un rotaļas apkopotas 32 jautrākās un populārākās āra rotaļas, kuras bērni vēl ne tik sen ar lielu prieku mēdza spēlēt brīvā dabā - māju pagalmos, sporta laukumos, mežā, pie jūras vai citviet. Paslēpes, Sālsstabi, Cietumiņi, Kazaki pret laupītājiem, Nazīši... «Tā ir ne tikai daļa no mūsu visu kopīgās pagātnes, bet arī nozīmīgs kultūras mantojums, kas nu ir iekļauts Latviešu folkloras krātuvē,» saka Liene Lasmane un aicina ikvienu uz Latvijas grāmatu izstādi 2019, kur ar jebkura vecuma aktīvas nodarbes cenošiem lasītājiem tiksies 2. martā pulksten 11.15 Jautrajā lasītavā.

Zvaigznēs ierakstīts

Ideja par nepieciešamību apkopot āra rotaļas un spēles Lienei Lasmane radās tad, kad studiju laikā Rīgas Pedagoģijas un vadības akadēmijā bija jāraksta kvalifikācijas darbs. Fiziskās aktivitātes viņai vienmēr bijušas saistošas, pati sevi viņa apzīmē kā «kaučuka bumbiņu», tāpēc domājusi āra aktivitāšu virzienā. «Atcerējos bērnību, darbā pirmsskolas izglītības iestādē sāku aptaujāt bērnu vecākus, ko labu darījuši sportiskās aktivitātēs bērnībā, un sāku visu likt kopā - ko esmu spēlējusi, piefiksēju, ko citi,» atceras Liene Lasmane. Tagad grāmatas autore saka, ka laikam jau šī izdevuma rašanās bijusi zvaigznēs ierakstīta, jo pavisam nejauši nokļuvusi seminārā par to, kā veiksmīgi izdot grāmatu, bet pēc īsa laika grāmatu izstādē Kongresu namā satikusi Zvaigznes ABC projektu vadītāju Meldru Āboliņu, kurai izstāstījusi savu ideju. «Informācija tik ātri apskrēja, ka jau ceļā uz mājām man zvanīja ar apstiprinājumu, ka izdos manu grāmatu. Man bija sajūta, ka autobuss sāk lidot. Es nespēju tam noticēt - dažu stundu laikā kļuvi par potenciālās grāmatas autori,» atceras Liene Lasmane.

Tā kā Lienei patīk zīmēt, bijusi doma pašai ilustrēt grāmatu, tomēr ilustrāciju autors ir Mikus Čavarts. «Tad nāca prieki, puņķi un asaras vienu gadu, bet nu grāmata ir izdota. Un ilustrācijas, manuprāt, ir veiksmīgas. Es visas šīs spēles un rotaļas pati esmu spēlējusi, un man tās vienkārši izbira ārā, uzbira uz papīra... Nav jau tā, ka šīs rotaļas esmu izgudrojusi, tās ir mantotas no paaudzes paaudzē, tas vienkārši manī ir uzkrājies. Šajā grāmatā ir arī tā sauktā pupiņu valoda, kas manā bērnībā bija baigais hits - tā runāja lielās meitenes, lai mēs, sīkie, neko nesaprastu, bet mēs ātri to apgūvām, pupiņu valoda bija ir labs runas vingrinājums un reizē arī spiegu valoda,» saka Liene Lasmane. Nācies arī dzirdēt viedokļus, ka āra rotaļu laiks jau sen pagājis, bet Liene tam negrib ticēt, jo «vienmēr cilvēkiem būs nepieciešamība kustēties, būt aktīviem».

Turklāt līdzās katras rotaļas noteikumu, norises un inventāra aprakstam ir norādīts, kādus fiziskās un intelektuālās attīstības aspektus katra rotaļa veicina. Apraksti tapuši sadarbībā ar Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas asociēto profesori Intu Bulu-Bitenieci. «Apraksti vairāk nepieciešami vecākiem, lai viņi zinātu, ko katra rotaļa attīsta. Turklāt šīs rotaļas ir spēlējamās bez inventāra, maksimums ir nepieciešama kāda bumba, kāds akmens vai koks. Ļoti demokrātiski. Uzskatu, ka tieši rotaļas, ko regulāri spēlējam pagalmā, attīstīja un vingrināja radošumu, mēs paši domājām, nereti mainījām arī noteikumus. Nebija tā, kā mūsdienās ierasts - mamma, man nav ko darīt! Nedod, Dievs, ja mēs tā pateicām, uzreiz tikām norīkoti uz garo vagu ravēšanu. Esmu augusi netālu no Limbažiem, tur ir mans pagalms. Bija mums arī maza saimniecība - govs un kaziņas, bet tur bija arī daudzstāvu mājas, divi lieli pagalmi un daudz bērnu. Vecāki teica - bija lielais metiens, jo pagalmi bija pilni ar bērniem,» ar smaidu atceras Liene Lasmane.

Mazāk ir vairāk

Skolas laikā domājusi kļūt par fitnesa treneri, bet pēc vidusskolas absolvēšanas Liene Lasmane aizbraukusi uz Lielbritāniju. Kā jau vairošs latviešu, arī viņa sāka kā nekvalificēts darbaspēks - strādājusi noliktavā, bet, kad apguvusi valodu, kas uzreiz pēc skolas nebija diez ko labā līmenī, mainījusi nodarbošanos - strādājusi par auklīti un pēc tam nekustamā īpašuma kompānijā. «Trīs gadi Lielbritānijā bija nopietna nabassaites pārraušana. Var pat teikt - milzīga dzīves skola, tur iemācījies patstāvību. Tomēr uz Lielbritāniju nebraucu ar domu tur palikt, es aizmuku tālu prom, lai saprastu pati sevi, lai saprastu, ko gribu darīt šajā pasaulē,» atzīst Liene Lasmane.

Kā jau daudziem svešumā, arī viņai pietrūka ģimenes, un tas bija galvenais impulss atgriezties Latvijā. Pastrādājusi vairākās darbavietās, pārcēlusies uz dzīvi galvaspilsētā, kur arī nejausi atklājusi sev pedagoģiju, lai gan ar bērniem vienmēr esot labi sapratušies. Darbs pirmsskolas izglītības iestādē tā iepaticies, ka sākusi studēt Rīgas Pedagoģijas un vadības akadēmijā, kas vēlāk pievienota Latvijas Universitātei. «Studiju laiks ātri pagājis, te nu es esmu. Tagad saku - laikam jau pedagoģija man zvaigznēs ierakstīta,» pasmaida Liene. Viņa šobrīd strādā Mārupē, slavenajā pirmsskolas izglītības iestādē Lienīte, bet jau drīz nāksies meklēt jaunu vietu, jo savā pastāvīgajā darbā atgriezīsies kolēģe. Šobrīd viņas audzināmie ir trīs četrus gadus veci bērni, ar viņiem kopā arī tiek spēlētas rotaļas, ko savulaik viņa spēlēja bērībā - paslēpes, augstāks par zemi, akmentiņš izlec...

Šai vasarai viņai ir lieli plāni - grib apgūt nometņu vadības kursus, jo ir idejas par nometņu organizēšanu pedagogiem, ģimenēm ar bērniem, lai «rosinātu un sekmētu fiziskās aktivitātes skolās un pirmskolas iestādēs». Liene atceras, ka bērībā viņu nevienam nevajadzēja mudināt aktīvām nodarbēm brīvā dabā, taču tagad ir cits laiks, turklāt bērni ir īpaši jāmotivē. Turklāt šajā laikā cilvēku nemudina domāt pašam, bet izvēlēties no piedāvātajiem variantiem. «Tāpēc veidojas attieksme - ko tu man piedāvāsi, no kā es varu izvēlēties? Ir jābūt gluži vai klaunam, izklaidētājam... Mūsdienu pedagoģiskā sistēma un arī sabiedrības attieksme dod lielu brīvību bērnam, bet nereti brīvība rada sarežģījumus, un pieaugušie vairs netiek galā ar bērniem. Tieši šobrīd lasu grāmatu Kā būt vadošajiem vilkiem, un es ticu - pieaugušais bērnu uzved uz pareizā ceļa, mums ir viņi jākontrolē un viņiem jāpalīdz. Ir viņi sarežģīti. Tāds ir laikmets. Dzimst indigo bērni - enerģiski, ekspresīvi un zinātkāri. Ja trīs gadus bērns prot atbloķēt telefonu un atvērt aplikāciju, tad es ēdu smiltis tajā laikā...» saka Liene

Lasmane. «Atskatoties uz savu bērniņu, man jāpiekrīt ir uzskatām, ka mazāk ir vairāk. Mazāk jādod materiālie labumi, nedrīkst atpirkties, bet vairāk jābūt kopā ar bērniem. Protams, šis ir cits laiks - pieaugušajiem ir vairāk jāstrādā, mazāk laika atliek ģimenei, bet, ja pieradina bērnus pie materiāliem labumiem, nākotnē būs jādod vairāk un vairāk. Nav jau tā, ka laika nav vispār, to var atrast. Cilvēkam svarīgas prioritātes, vajag vairāk laiku veltīt līdzcilvēkiem, sevi neaizstājot ar tehniku. Tehniskās ierīces ir košas, skaļas, krāsainas, bet vienlaikus tas neatraisa, pat nomāc radošumu, jo cilvēks pats nedomā.»

Kustināt pirkstus, būt dabā

«Abrīkāsītis - tā par mani vienmēr teica mamma,» smeļ Liene Lasmane, jaunākā atvase trīs bērnu ģimenē, kurai ar vecāko brāli un māsu ir paliela gadu starpība. Lienei pagaidām savu bērnu nav, toties viņai ir plāni pat par savu bērnu dārzu, jo, lai vai kā sabiedrībā gaužas par cilvēku aizbraukšanu no Latvijas un demogrāfisko krīzi, tieši pirmsskolas izglītības iestādes ir ļoti pieprasītas. «Ja veidotu savu privāto uzņēmumu - dārzīņu, tad noteikti izvēlētos brīvdabas pedagoģiju - būšanu ārā, mācības ārā, vairāk saskarsmi ar dabu. Nezinu, kas būs nākotnē, iespējams, roboti visu pārņems, bet, manuprāt, tieši dabā esot, cilvēkā vairāk veidojas harmonija ar sevi un ar apkārt notiekošo. Visas iekārtas, kas pieejamas jau mazam bērnam, nogurdina un emocionāli uzvelk, dara nervozu. Daba atjaunojas, tehnika neatjaunojas - to būtiski saprast,» uzsver Liene Lasmane. Pedagoģe atzīst, ka darbs ar bērniem ļoti izsūc enerģiju, bet viņa ir atradusi veidu, kā sevi atjaunot, un tā ir būšana dabā. Pērn viņa pat nopirkusi supu, brīvdienās vispār nav bijusi mājās - vai nu uz supa, vai devusies pastaigās, pat ļoti garās, un arī ziemā. Vēl viņai ļoti patīk dažādi roku darbi, arī bērnu dārzā daudz ko darot kopā ar bērniem. «Jo vairāk kustinām pirkstus, jo vairāk atraisām savu domāšanu, tāpēc cilvēkam vairāk jāstrādā ar rokām,» zina teikt Liene.

Un Lienei ir arī vēlme aizbraukt radošā komandējumā, lai pētītu pagalmu rotaļu mantojumu citviet pasaulē.

Liene LASMANE

- Pirmsskolas izglītības skolotāja, grāmatas Pagalma mantojums autore
- Dzimusi 1989. gada
- Absolvējusi Limbažu 2. vidusskolu (Limbažu ģimnāziju, 2009), Latvijas Universitāti (pirmsskolas izglītības skolotāja, pirmā līmeņa augstākā izglītība, 2009)
- Šobrīd strādā pirmsskolas izglītības iestādē Lienīte, strādājusi pirmsskolas izglītības iestādē Maziņš Es
- Vairākus gadus dzīvojusi Lielbritānijā, strādājusi loģistikas firmā, nekustamo īpašumu aģentūrā, bijusi tirdzniecības menedžere
- Apguvusi spāņu valodu
- Neprecējusies